

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

Dominica. XI. post trinitatis. II. Sermo CV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Dominica. XI. post trinitatis

Secundo ut ad eam fugientes saluent. Ter-
tio ut ibi orantes exaudiant iij. Regū. viij.
vbi Salomon ait. Quicūq; rogauerit in
loco isto. exaudiet in celo dñe. Cū adora-
mus ibi ad orientē. ppter triā fm Damaſce
nū li. iij. ca. v. Primo ut patriā nos quere-
re ibi ostendam. Secundo ut ad xpm crucifi-
xam respiciam. qd ad occidē respiciebat
Tertio ut venientē iudicem nos expecta-
re ostendamus. Quarto cōsecratur ut ibi
laudes deo psoluam. qd fit in septem bo-
ris canonicis. Quinto ut ibi sacramēta ec-
clesiastica ministrē. Cū ppter necessita-
tem non licet alibi baptizare. de baptismo
ca. i. in Clementinis. Quō psecrat. Ad qd
plura pcurrūt. de q in sexto. que ibi patent
Sed de spūali scz de aīa. Primo xps an-
mā circuit ter. dū pctā cordis oris et operis
ad memoriā reducit. de q Isa. xliij. Circui-
uitatē. scz cordis. mererit oblitiōni tra-
dita. Secundo ostium clausum pcurit ut sibi
aperiat. icu beneficiū cōsiliū et flagelli. Pro-
verb. i. Extendi manū et despectisti omne cōsi-
liū. et increpatōes meas neglexisti. Tertio
ter aqua int? terra irrigat. qd fit p irriga-
tione lacrimarū interiorū et exteriorū. qd fit
fm Grego. et recordatiōe peccatorum. consi-
derando vbi fuit. qd in pctō. vbi est. quia i-
mūtia. vbi nō est qz in glā. vbi erit. qd in
iudicio. Sed nō simplex aqua sed cū sale
dilatōnis. cinere profunde humilitatis.
Quarto scribunt in h templo cordis tria.
scz dicamina faciēdoz. testimonia diuino
rū bñficiōz. accusatio p̄torū delictōz. Et
ista scriptura valde cōmūnis est oibz etiā
paganis Rom. ii. Cū em gentes q legē nō
hnt. naturalitē ea que leges sunt faciunt.
Quinto pingunt crucez. i. asperitates pe-
nitētie. Et debēt esse vnctē. qz nō soluz pā-
niter. sed etiā libētē et ardentē portari
debent. Ergo q bec habebit vere templū
deū erit. in q deus hic p gratiā habitat.

Dominica. XI. post trinitatis. II.
Sermo. xv.
Quius qui se ex-
altat humiliabit. et omnis qui se
humiliat exaltabit. Luc. xviij.
Quoniam ut ait beatus Augustinus episcopus. xxxviij. ad
Dionysium. Non est alia via ad capescendum et
obtinendum summam veritatem quam est vita eter-
na. quod humilitas. Et quoniam interrogares dices

rem. quod hec est via. scilicet humilitas. Non ita quod non
sint alia precepta dei. sed nisi humilitas omnia que
cumque bene fecerim? et preceserit et comitata su-
erit et psecuta et postposita. totum superbia de
manu extorquet. Hec Augustinus. Hinc est quod sal-
uator veniens in mundum nuntiavit nobis no-
tiam viam. ut dicit apostolus Hebr. x. Quia in qua
humilitatis per quam extinuit semetipsum for-
mam serui accipiens. ad Phil. ij. Hanc quoque
omnibus diebus suis in se imitanda docuit d.
Matth. x. Discite inquit a me. quia mitis sum
et humilis corde. Quod tractans Augustinus in li.
de verbis domini dicit. Discite inquit a me. non
mundum fabricare. non circa visibilia et inuisi-
bilia creare. non in ipso mundo miracula face-
re et mortuos suscitare. sed quoniam mitis sum et
humilis corde. Et recte christus incipit ab hu-
militate. quia secundum Augustinum ibidem dicit. hec est fun-
damentum totius fabricae et celsitudinis cele-
stis. Excelsa namque est patria. sed humilis est
via. ut dicit idem Augustinus. super Iobem. Et licet
humilitas sic appareat. tamen ea nihil est excel-
sius. ut dicit Ambrosius super Lucam. Hanc viam
christus se appellans dicit. Ego sum via veritas
et vita. Quod tractans Bernardus in li. de t. gra-
dibus humilitatis dicit. Quia dicit humilitatem
que ducit ad veritatem. Se ergo ponit ex-
emplum humilitatis et mansuetudinis formam. h
est legislator qui legem dedit delinquentibus
in via. Quam inquit Bernardus humilitatis per quam
ad cognitionem redeat veritatis. Hec est sca-
la illa quam Iacob vidit. de cuius summitate
dominus prospiciebat super filios hominum. Bona via
humilitatis in qua veritas inquiritur. caritas acqui-
ritur. generationes sapientie participantur. Hec
Bernardus. Cui igitur non sit alia via pueniendi ad pa-
triam celestem preter humilitatem. non immerito nullus
exaltat sine illa. Statuit igitur diuina insti-
tucia ut nisi efficaciam sicut paruuli non in-
trabitis in regnum celorum Matth. xvij. Et
quod mirum si nullus sanctorum exaltat sine ea cum
etiam nec ipse filius dei exaltari voluit sine illa
Humiliavit enim seipsum. formam serui accipi-
ens. propter quod. s. meritum humilitatis et obedi-
entie secundum Boetium. deus pro exaltavit illum. et do-
nauit illi nomen quod est super omne nomen. Ad
Phil. ij. Sed nunquam alia via non fuit ad ce-
lum pueniendi. Lerte non. secundum diuinam iustici-
am et congruentiam. licet potuit fieri alia secundum
omnipotentiam. Nam iustum est quod quod diabolus rex
superbie. per viam superbie venerat in paradysum.
et de paradiso primum hominem eadez via eiecit.

que in mundū. et tandē de mūdo trahit ge-
nus humanū suū eadem viā ad infernū.
Sicq; altus et superbus q̄ se exaltavit iuste
humiliat̄ est. venit tandem fili⁹ dei rex re-
gum et dñs dominantū coetern⁹ et coequa-
lis deo patri in potētia. sapiētia et bonita-
te. atq; ita sublimis in maiestate et excelsus
terribilis rex magn⁹ super oēm terram. q̄
existens altus. imo altissimus solus i om-
ni terra. non solū mortalium sed etiam vi-
uentū in secula. et humilis facit se humili-
avit volūate nō necessitate coactus. eo q̄
oblatus est. q̄ ipse voluit. vt per humilita-
tis viam celsam ascenderet patriā ac per
hoc nos doceret exemplo suo. q̄a omnis q̄
se exaltat humiliabit. sicut diabolus. et om-
nis q̄ se humiliat exaltabit. sicut christus
noster dñs dei fili⁹. Itaq; recte dicit. quia
omnis q̄ se exaltat humiliabit. et q̄ se humili-
at rē. In quib; verbis tria nob̄ cōsideran-
da occurrūt. Primo nanc̄ describit̄ viciū
detestabile elationis. Cū dicit. Omnis q̄ se
exaltat. Secūdo preconū laudabile humili-
tatis. cū dicit. Et omnis q̄ se humiliat. Et
tertio vtriusq; meritū premiabile ratione
diuerse mercedis. quia illud humiliabitur
istud exaltabit.

Dixi primo q̄ describitur viciū
detestabile elationis. Cū dicit. Omnis q̄ se exaltat hu-
miliabit. Circa qd̄ tria sunt cōsideranda.
Primo nanc̄ cōsiderandū est q̄ntū malus
est elationis seu supbia. Secūdo quō agno-
scitur ei⁹ malicia. Tertio q̄liter figuratur
eius neq̄cia. De primo dicit Amb. q̄ super-
bia est puerse celsitudinis appetit⁹. quam p-
uersitatem describit Aug. di. q̄a superbus
inferiorem cōtemnit. despicit parem. et su-
periori appetit dominari. Ecce pueritas.
Unde q̄si omnib; cōtemptis quib; subesse
debit se exaltat supra alios. Cū maliciā
describens Isidor⁹ li. ij. de sūmo bono ca.
xxxvij. dicit. Omni vicio deterior est sup-
bia. Nec mirū si dicit eam Isidor⁹ omni vi-
cio deteriorē. cū fm̄ Aug. alia q̄cūq; iniq̄-
tas malis operib; exercetur vt fiant. Su-
perbia vero in bonis insidiat vt pereant.
Dicit Ps. dicit superbiā delictū maximū
in Psalmo. Et emundabor a delicto ma-
ximo. vbi Augustin⁹. dicit. A q̄ alio nisi a
peccato supbie. q̄ non est maius peccatum.
eo q̄ facit hominē apostatāre a deo. Uere

ergo ille immaculat⁹ est q̄ hoc vicio caret.
Decille. Et ppter hoc fm̄ Innocē. q̄ntū
in glosa Psalmsi pdicti dicit maximū deli-
ctū. q̄a primo diabol⁹ q̄ eo peccavit crimi-
ne deliq̄t. Et ideo dicit delictū q̄si a delin-
q̄te factū. Et dicit maximū. q̄a directe op-
ponit deo. Itē. xliij. Gloriam meā alteri
non dabo. Et ppter hoc de⁹ directe sibi re-
sistit Jaco. iij. Et i. Petri. iij. Est igit̄ hoc
peccatū maximū. q̄a ceteris generolus na-
scendo. sicut rex maxim⁹ est inter nobiles
ppter generositatē. Secūdo maximū. q̄a cete-
ris animosus in inuadēdo. Sicut leo ma-
xim⁹ bestiarū ppter animositatem. Tertio
maximū. q̄a ceteris cauelos⁹ in alliciedo.
sicut mel dicit maximū inter dulcia. q̄a cete-
ris allieat gustus. De primo q̄modo hoc
viciū est generosum nascēdo. patet. q̄a ē na-
tura spirituale. et inter angelicos spirit⁹ p-
mū adinuentus. Et ideo nobiles mentes
primū impetit. Unde Hieronym⁹ in epla
Superbia natione celestis sublimū ape-
rit mentes. et q̄si ad p̄ios retolans or-
appetit gloriā. et puritatem hominū vult
rumpere. q̄ de gloria et puritate angelorū
erupit siue orta est. et q̄s inuenit patriā
pes nature facit cōsortes ruine. Sic tamē
fatua est q̄ ad domū nescit redire. s; in ce-
lū. Et huic recordans Dugoli suo de anti-
ma dicit. Supbia in celo nata est. sed ve-
lut inmemor q̄ via inde ceciderit. illuc po-
stea redire nō potuit. Secūdo supbia est vi-
ciū animos⁹ in inuadēdo. q̄a non parit
nec p̄sone nec tempori nec statui. nō parit
loco. q̄a q̄nto loc⁹ solennior. tanto supbia
promptior. in p̄gregatiōib; in pdicatiōib;
in q̄buscūq; publicis negocijs statim sup-
bia se immiscet. q̄a i ecclia in loco sacro va-
lide lucrat. sicut p̄z hic de phariseo quem
sibi lucrata est. Ibi em̄ vtriusq; ser⁹ p̄sone
in ornatu in gestu maxime in ecclia vbi cō-
tritioni et humilitati se dare deberēt. osten-
tationi ac supbie magis studēt q̄ deuotio-
nib;. Supbia non pepercit p̄sone. q̄a p̄so.
Ip̄m em̄ spirit⁹ supbie inuasit. Math. iij.
angelū primū et hominē primū. nec est q̄ se
abscondat ab ea. q̄a dicit Hieronym⁹. Dif-
ficiali⁹ arrogātia q̄s auro aut argēto carem⁹.
Cū Aug. in epla ad diofcoz. Vicia cete-
ra in peccat⁹. supbia vero in recte factis ca-
uenda est. ne illa q̄ laudabiliter facta sunt.
ips⁹ laudis cupiditate amittant. Nō parit

Dominica. XI. post trinitatis

est tempore. imo quanto dies sanctior. ut in
natali et in pascha etc. tanto magis infestat
min⁹ de nocte q³ de die. amat semper luce.
q³ de patria lucis ortu est. scilicet de celo.
Hoc parit statui. q³ tam senes q³ iuvenes
tam religiosos q³ seculares inuadit. diui-
tes pauperes inferiores superiores. Et ideo
merite dicit. Cum bene pugnatu cuncta
subiecta putatis. Que post infestat vincen-
da superbia restat. Tertio supbia est viciu
ceteris cautelosi⁹ in alliciendo. Facile em
est declinare gulam. et vitare luxurias. fur-
ta homicidia. non sic aut supbiam. Un⁹ di-
cit Gregor⁹. cxxij. li. moral. Superbia eo
q³ min⁹ turpis credit min⁹ vitatur. luxuri-
am vero eo magis homines erubescunt quo
simul omnes turpem nouerunt. **¶**
¶ De scdo scilicet q³ modo cognoscit eius
malicia dicit Henric⁹ de vniuersaria li. i. de p-
fectione interioris hominis cap. viij. q³ duo
sunt ei⁹ genera. Unu corporale. q³ carna-
les insequit. Aliud spuale. q³ perniciosu⁹ e
q³ illos specialius impugnat q³ nouit in
virtutibus profecisse. sic patet hic de phari-
seo. que de spualibus donis spoliatur. Sed
q³ illud viciu vt comuniter de bonis acti-
bus et virtutibus nascit. ideo difficile cogno-
scitur. Occultat em se sicut serpens sub fo-
lis arboru virentium. ita illud sub triplici
specie virtutu. Et primo sub specie simula-
re iusticie. Et hoc maxime apparet in illis
q³ sub specie zeli et rectitudinis alioru di-
ca⁹ et facta temere reprehendunt. Tales em
in se confidentes tanq³ iusti ceteros asper-
nant more pharisei q³ publicanu reprehen-
dit et seipm false iustificauit. Scdo occul-
tat se sub fallacia spualis profect⁹ prorum
Et ista species est longe perniciosior q³ pri-
ma. Sicut dicit Aug⁹. li. x. Confessionuz.
Dic pene nulla dat facultas homi seipm
explorandi. videlicet in illis actibus q³ quis
pro salute alioruz exerceat q³ in eis se aliq³
diano vanitatis immisceat. q³ fit in predi-
catione et alijs bonis actibus. Tertio se oc-
cultat sub specie humilitatis et sicte sanctita-
tis. sicut patet de illis q³ de mundi preceptu
et de sordidus vestibus in seipis gloriuntur.
Et de hac dicit Hieronym⁹ sup. Marcu.
Quis illa deterior est supbia q³ sub q³ bus
dam humilitatis signis later. Nescio enim q³
turpia sunt vicia cu virtutu specie celatur.
Sunt tamen aliq³ signa q³ bus ipsa supbia

cognoscitur. Nam tales superbi s⁹ Hen-
ricu in libro. i. de pfectione interioris ho-
minis capitulo. viij. sunt in loq³ clamorosi
i taciturnitate amari. i leticia effusi seu dis-
soluti. expertes patientie. audaces ad con-
tumelias irrogandas. ad tolerandas pu-
sillanimes. ad obediendu difficiles. in su-
is conceptibus pertinaces. alioruz consilijs
non acquiescentes. suo potius q³ senioru co-
silio credentes. Decille. Sed q³ de super-
bia nascit arrogantia. eo q³ s⁹ Henric⁹ li.
ij. de summo bono ca. xxxvij. Occulta me-
tis elatio apertam gignit superbia. Ideo
superbia melius cognoscit per vanam glo-
riam seu arrogantiam. **¶** Unde vana glo-
ria cognoscit per septem. Primo em vane
gloriosus est inobediens. refugit namq³ in-
ferior videri. Scdo contendit cu clamore
Tertio q³ iactat se vt laudabilis appareat.
enuerado bona sicut iste phariseus. Quar-
to quia per hypocrisim q³rit hominibus ex-
teri⁹ apparere. Quinto q³ pertinaciter fa-
cta mala defendit. ne errasse videat. Sex-
to quia discordat a comunitate. ita videli-
cet quia contra comune dictu assumit con-
trariu. propter vanam gloriam. Septimo
quia nouitates inuenit vt laudetur. Un-
de aut procedit presumptio vane glorie in
nobis dicit Robertus Dolgor sup libru
Sapientie cap. iij. Ex presumptione
proprie pfectionis. Ex quo procedit q³ gra-
tias nobis a deo collatas magnificamus
nimis et culpas nostras attenuamus. Et
ideo vir est aliquis qui bene iudicat de se/
ipso. Unde Terentius in quadam come-
dia. Ita vere corrupta est omnium hominum
natura vt aliena melius iudicant q³ sua. Et
idem Tullius in oratore ponit dicens. Q³
arrogantes et vanegloriosi tra sua facta re-
putant ac si per ea omnes alij supportaren-
tur. sicut exemplificat de imagine picta scul-
pta sub aliquo edificio que putatur totum
edificiu potare. cum tamen sine ea edifici-
um ita bene stat sicut cu ea. Isti sunt simi-
les cuidam amentu seu frenetico qui nolu-
it intrare domum. Et cum quereret qua-
re. respondit q³ ipse supportabat celum. Et
si ad horam diuisisset celu. esset casurum.
Contra istos dicit Iste. xij. Sapientia
tua et scientia tua hec decepit te. Unde au-
tem hec ignorantia sui in talibus procedit di-
cit Dolgor super libru Sapientie cap. ij.
x.

1°
2°
3°
4°
5°
6°
7°

Ex hoc quia tota consideratio eorum qua de-
buerunt celestia considerare transiit in pen-
nas ambitionis. sicut vesperilionibus. qui
ideo habent oculos debiles quia humor ocu-
lorum transiit in pennas alarum. Et ideo sal-
uator dicit **Mat. xiiij.** Videte vosmetipsos
¶ De tertio quomodo scilicet est istud vi-
cium fugandum dicit **Henricus** de viciis
tria esse remedia ad fugandum superbiam.
Primum est exemplum humilitatis christi qui di-
cit. **Discite a me quia mitis sum Mat. xi.**
De quo **Augustinus** dicit super epistolam ad **Phil.**
ii. Ecce habes humilitatis exemplum. superbie
medicamentum. quod ergo intumesce o homo.
pellis morticina quid tenderis. sanies se-
cida quid inflamaris. princeps tuus humili-
lis. et tu superbus. caput humile et membris
superbum. Secundum remedium est cognitio pro-
priae fragilitatis. Primo attendendo vilicia
rem sue complexionis quod viliter sit conce-
ptus. Secundo breuitatem sue durationis. quod
breuiter sit hic moraturus. Ista bene con-
sideras **Salomon Sap. xiiij.** dicit. Sum
quidem et ego mortalis homo sicut omnes. et
ex genere terreno illi qui prior factus est.
Ubi secundum **Robertum Holgot** tria de se profice-
tur scilicet infirmitate proprie nature. deformita-
tem aliene. et diffinitur generositate. infir-
mitatem proficitur. quia dicit se mortale. Nec
enim consideratio est summa philosophia om-
nium sapientium. ut dicit **Dionysius** ad **Elia-**
dorum. Pauca quod diu videt pennarum pulchri-
tudinem tandem gloriatur. sed visa pedum de-
formitate confunditur et erubescit. Sic nos
considerantes finem nostrum debemus erube-
scere. Et hoc infero istud corrolarium sin-
gulare. quod prima radix superbie est ignorantia
sui. ut dicit **Bernardus** super **Lantica.** sermone. xxx-
vij. ubi sic ait. De ignorantia tui venit in te
superbia. Sicut enim superbia parit ignorantiam
tui cum meliorem quam sis decepta et deceptrix
tua cogitatio te esse mentis. Tertium reme-
dium est consideratio damni ex superbia proce-
dentis. Nam superbia est sicut bestia pessima
et ferocissima. omnium virtutum dissipatrix. Nul-
lum enim est vitium quod omnes virtutes ex-
hauriat et superbie malum. Et ideo est genera-
lis et pestifer morbus. omnem structuram virtu-
tum simul deiciens. quod nullo modo depelli-
potest melius quam per timorem dei et per veram humilita-
tem quod de maiestate cordis et eius simplici-
tate descendit. **Dee Henricus.**

¶ Dixi secundo quod in ver-
bis similibus de-
scribitur preconium laudabile humilitatis.
Cum dicit. Omnis qui se exaltat. Vere magnam
preconium de quod omnes probet et scripture san-
ctorum testimonium probent. unde dicit **Aug-**
ustinus in li. ad matrem suam. quod humilitas est etiam
virtus quod de terrenis facit celestes. Est au-
tem humilitas secundum **Bernardum** in li. de duodecim
gradibus humilitatis virtus qua homo verissima
sui cognitione sibi ipsi vilescit. Circa quod tria
sunt consideranda. Primo quanta sit virtu-
tis huius efficacia. Secundo quomodo acquirit
eius gratia Tertio quomodo habet eius no-
ticia. De primo dicit **Isaie viii.** Ad quem re-
spiciam nisi ad humilem et quietum et tremen-
tem sermones meos. Quod felix ad quem tan-
tus dominus respicit. cuius respectus secundat
omni genere virtutum. Sic respicit matrem
sua benedictam que de se ait. Respicit humi-
litate ancille sue. Et quid inde puenit sibi
subdit. Ecce enim ex hoc beatam me dicit om-
nes generationes. Ecce efficacia et utilitas.
unde quia humiliter oratio semper placet deo.
Judith. ix. Humilium tibi semper placuit ora-
tio. Ipsis datur facilliter propiciatio. **¶ Paral-**
xij. Quia humiliati sunt non desperat eos da-
bosque eis parvillum auxilium. et non stillabit fu-
ror meus super hierusalem. Ipsis datur intelligen-
tia et sapientia. **¶ Ps.** Intellectus datur parvul-
lis. Ipsis revelant secreta celestia **Matth.**
xj. Renelastica parvulis. Ipsi etiam custo-
dit temperatos in periculis. Sicut dicit **Aug-**
ustinus super epistolam ad **Loz.** Ipsi omnia bona et
merita custodit et congregat secundum **Bregium.** Ipsi
merent gratiam. **¶ De iij. et Jaco. iij.** De super-
bis resistit. humilibus autem datur gratia. Ipsi ac-
quirunt gloriam **Job. xxiij.** Qui humiliter fue-
rit erit in gloria. De secundo scilicet quomodo acquiri-
tur eius gratia sciendum quod beatus **Bernardus** po-
nit quatuor quibus acquiritur virtus humilitatis.
Primum est amor proprie vilitatis. Istud par-
ticipat in saluatore qui non attendit gloriam vine ma-
iestatis in se laute pedes discipulorum **Job.**
xij. Et david oblitus regie celsitudinis lu-
sit coram archa discooperere. **¶ Reg. vi.** Cum
Augustinus multum damnat illas viduas quod deli-
catis manibus horrent tangere pedes infir-
morum. Iste autem amor proprie vilitatis surgit
ex cognitione sui. Nam homo considerans se vi-
lem non multum ponderat suam conditionem. et
ita humilia de se sentit. Propter quod dicit

Quidam etiam hinc mo pposito qd ait Plinij na/bispo/
a vii m vii Isdem p ppho intam equa longe pensio
ndit qm semp fragilitatis humane me mor fuerit

Dominica .XI. post trinitatis

Berni. sup Cantica sermone .xxxvi. **Q**uod cognitio et scientia sui non inflat sed humiliat. Un et Isaac de diffinitionibus dicit Quod summa philosophia est cognitio sui ipsius. Et apud gentiles ex responsio appollinis ydoli scriptum erat quod nulla esset pueniendi via ad beatitudinem quam cognoscere seipsum prout ait Macrobius li. i. Et Poliratus libro .iij. cap. ij. Et Jobes Salien. in suo comuniloquio. parte .vi. dist. v. Unde et Juuenal concordans dicit. De celo descendit gnoroso lites. i. cognosce teipsum. Dicit Augus. dicit .iij. de civitate dei ca. j. Quod ultra omnes scientias melior est cognitio sui. Ista scientia quam profuit abrae ad humilitate patet Berni. xvij. ubi legitur dixisse. Loquar ad dominum cum sim pulvis et cinis. Secundo acquiri se per exercitium prope subiectionis. ut homo sit semper cum aliquo maioris conditionis. quem reuerentur timeat. ut dicit Seneca. Tertio acquiri se per comparationem alicuius melioris. hoc est ut homo semper in corde suo collocet hominem suo iudicio meliorem. ad cuius vite considerationem torrens in oculis suis humilietur quotiens eius fuerit recordatus. fm Berni. Unde Grego. ait. Magna que agimus est minima reputamus. cum fortiorum exempla pensamus. Quarto acquiri se per considerationem sue operationis. que est facillimas cadendi. difficultas resurgendi. assiduitas deficiendi. impossibilitas standi. fm Aug. Quinto acquiri se per considerationem oculi iudicij inspectoris dei. Un Boetius. v. de consol. Magna nobis si dissimulare nolumus indicta est necessitas pbirari. cum ante oculos agimus iudicis cuius cermentis. **¶** **¶** Sunt autem duodecim gradus humilitatis. Primus in corde et corpore semper humilitate ostendere defictis in terram aspectibus. Secundus pauca et rationabilia loqui verba non clamorosa voce. Tertius non esse promptus ad risum. Quartus tace re versus ad interrogationes. Quintus tenere quod communis regula seruat. Sextus credere et pronuciare se omnibus inferioribus. sicut hic publicanus. Septimus ad omnia se indignum et inutilem putari et credere. Octauus confiteri peccata. Nonus per obedientiam in duris et asperis ad patientiam amplecti. Decimus cum omni obedientia se subdere maiori. Undecimus voluntate propria non delectari implere. Duodecimus ut memor sit omni-

um. et timeat de omnibus que preceperit. **¶** **¶** la ergo anima que habet hos gradus potest dici vere humilis. Quantum autem sancti studuerunt adamare hanc virtutem refert Grego. li. j. dialogorum cap. xv. de Constantio mansionario. ad quem cum quidam audiens eius famam venisset ut videret eum. aspiciens eius personam contempribilem ait. Ego grandem hominem credidi. Iste nihil habet de homine. Quod ille audiens. gratias egit ei dicens. Tu solus es qui in me aptos oculos habuisti. et ita despicientem se amplius amavit. Sic christus cum honoraretur a turbis in ramis palmarum fleuit. Luce. xix. Et Math. xxi. Num vero contemneretur dixit. Nolite flere super me. Vera ergo humilitas est estimare se nihil esse. fm Aug. sup Johem. Et libro .iij. de vera innocentia legitur etiam de quodam abbate in vitis patrum libro .ij. cap. xv. Quod cum esset questus quomodo acquisierit hanc virtutem. ut cum emergeret tribulatio in claustrum non loqueretur. Respondit. Quando intraui claustrum. posui in animo meo dicens. Tu et asinus unus estote. Sicut ergo ille percutitur non loquitur. iniuriam patitur et non respondet. Sic et tu facias. pue ait Psalmista. Ut iumentum factus sum apud te. Exemplum ibidem de alio refertur. Qui expulsus de domo exibat. reuocatus redibat. Qui interrogatus cur ita fecerit. respondit se similem cani qui ita facit. Idem narrat de pafuncio abbate. Jobes Cassianus li. iij. collationum. qui cum esset honorabilis in quodam claustrum magno videns humilitate non posse exercere fugit inde ad aliud monasterium distans. ibique humeris suis fimum portabat. Sicut narrat de Dachario qui fugit ad pachomium. Et cum ei diceretur quod non posset sustinere labores sicut alij. respondit. Si me inferiorer videris. ex pelle. Et cum ibi essent mille quadringenti viri teignantes. abstinentes. orantes. ipse in uno angulo stabat versus ad finem quadragiesime non panem gustans. non aquam bibens. non genua flectens. non in terra iacens. sed terram iugiter orans. et manibus suis opus faciens. Istis et alijs modis et sanctorum exemplis acquiri potest humilitatis virtus. et precipue exemplo christi qui tantum humiliter est quod descendit de celis. prout ait Aug. sup Johem omelia .iij.

Ut omniū morboꝝ culpas curaret descēdit filius dei et humilis factus est. Si ergo puderit imitari humile hominē. saltez imitare humile deum. vt dicit idem **Q**melia. ij. Propter hanc em̄ edocendā magnus defactus est paruꝝ homo. vt dicit **B**reg. **xxiiij.** li. moꝝa. in fine. Et li. v. **R**egistri sui. De tertio quō scilicet habet hūilitatis vera noticia. sciendū q̄ quinqꝝ sunt signa pfecte humilitatis. Primum est amor et familiaritas humilium psonarū **Ecc.** **xiij.** Omne animal sibi simile diligit. **S**ecūm est. Si q̄s humilia exercitia et vilia seruitia exercet volūtarie et libenter. sicut christus qui dicit de se. **E**go in medio vestꝝ sum sicut q̄ ministrat. **S**ic **A**bigail assumpta in reginā a dauid. et dicit. **E**cce famula tua sit tibi in ancillaz. vt lauet pedes seruoꝝ tuozꝝ. Et glorioſa **E**go regina celi de se dicit. **E**cce ancilla domini. **T**ertium est q̄ homo modicū de se psumens alioꝝ querit consilia et eisdem facilliter acquiescit. **Q**uartus est si correctio nes mansuete accipit. vt christus **Ioh.** **viii.** Qui post multas cōtumelias verboꝝ. patienter et hūiliter respōdit. **E**go demoniū nō habeo. **Q**uintū signū est si hō prompte et humiliter ad quecuqꝝ mandata obedit. sicut christus dicit de se ipso. **N**on veni facere voluntatē meā. sed eius qui misit me.

Dixi tertio q̄ in verbis **P**missis subditur meritū vtriusqꝝ premiabile et diuersitate mercedis **Lū.** dicit. hic humiliabit. ille exaltabitur. Circa quod sciendū q̄ humiliatio malozum non est aliud nisi deiectio ad statū ignominie. et conuersio exaltatio bonozū non est aliud nisi erectio a statu contemptibili ad statū glorie. De primo sciendū q̄ humiliatio malozū seu deiectio eozū multū erit ignominiosa defectuosa et dolorosa. quia erit cū maxima confusione et abhominatiōe omniū videntū **Ioh.** **xx.** Si ascenderit vsqꝝ ad celū superbia eius. et ca pur eius nubes tetigerit q̄ si sterquilinum in sine pderit. **E**cce ignominia abominabilis. **Q**uid enī sterquilinio abominabile? **I**stud figuratū est. **i.** **P**achab. **v.** In antiocho superbo qui tante supbie fuit q̄ reputauit sibi terram ad nauigandū et mare ad ambulandū. q̄ tamē fuit ita abominabiliter feroze percussus q̄ scaturiens veribus fordebat vt canis. et tan dē ppter intro-

lerabilem fetozē fuit de exercitu suo eiecer miserabiliter. **S**ic eicient a conspectu sanctorū omnes supbi in die iudicii. **Q**uā magna ofusio cadere in cōspectu dei et sanctorū angelozū q̄ eos deridebunt. **P**s. **E**t tu dñe deridebis eos. **E**t **P**rouer. **i.** **E**go q̄s in interitu vestro ridebo. **E**t de iustis dicitur. **L**etabit iustus cū viderit viciā. **I**sta ignominia etiā bene patet in rege **I**oab q̄ ppter supbiam suam qua se adorari fecit vt deus a principibꝝ **J**uda. pro quo pctō ipse ignominiose fuit plagatus et in captiuitate regis **S**irie ductus. **S**ecū deiectio supboꝝ erit defectuosa. q̄ ab omnibꝝ delictijs et voluptatibꝝ et omni gloria et decore spoliabunt et nudi et miseri deficient. **P**s. **D**iuces cū dormierit nihil secum afferit. **E**t iterū. **C**um interierit nō sumet omnia neqꝝ descendet cū eo gloria domꝝ eius. **U**nū merito cōparant fumo deficienti. **P**s. **I**nimici domini moꝝ vt honorati fuerint. sꝝ bonozibꝝ et potentijs. et exaltati gloria. deficientes queadmodū fumꝝ deficient. vbi dicit **I**nnocē. **q**uartꝝ. **Q** geminatio deiectionis duplicē defectū denotat. q̄a deficit in temporalibꝝ affligentqꝝ in corpe. et deficit in spiritualibꝝ. et deficient in mente. **U**nde **B**rego. **E**rit miseris moꝝ sine morte. defectus sine defectu. **D**icit ḡ norant. queadmodū fumus. **C**ongrua est similitudo. fumus em̄ q̄nto magis ascendit. tanto magis euancēcit. **S**ic et ipi in seculo q̄nto magis exrollunt. tanto magis euancēcit et mergunt in inferno. **P**s. **E**ieisti eos dum alleuarent **Ioh.** **xxiiij.** **E**levati sūt ad modicū et non subsistēt **Q**ue. **xiiij.** **E**runt q̄si nubes matutina. et quasi ros matutiniꝝ ptransies. sicut puluis turbine rapit ex arca. et sic fumꝝ de fumario. **T**ertio ista eiectio erit dolorosa. q̄a ad locū plenū doloribꝝ et cruciatibꝝ. sicut pꝝ de supbo diuite **Lū.** **xxij.** q̄ de se dicit. **C**rucior in hac flamma. abi emvet mis eozꝝ nō moriet. et ignis eozꝝ non extinguetur **I**sa. **viii.** **I**ob. **xxiiij.** **I**bit ab aqꝝ niumū ad calozē niumū. **E**t **I**sa. **xxiiij.** **U**mꝝ et conuertet in sulfur. **S**ed quibꝝ ista parata sunt in loco horrozis infernal. certe supbis et vanegloriosis. intra illud **I**sa. **v.** **D**ilatavit infernꝝ aiām suā et aperuit os suū absqꝝ villo termino. **E**t descendēt fortiores et pꝝ et sublimēs glorioſiqꝝ eiꝝ ad cū **N**ec solū ascendent ad inferni supficiē et

Dominica. XII. post trinitatis

mediū vt ceteri pctōres. sed in pfundū in-
ferni. Juxta illud **Isa. ciiij.** Cerū tū ad in-
fernū detraberis in pfundū lacū. **Hec mi-
rū.** Hec enī et igit iusticia diuina vt q̄ se extule-
rūt altē. cadant graui? et mergant̄ pfundi-
us **L. vi.** Quā mēsurā mensi fueris. in p̄-
fenti seculo. eadē remenes vobis. in futuro
Ps. Ascendit vsq̄ ad celos. et descendunt
vsq̄ ad abyssos. De scōo sc̄z de exaltatōne
hūilū sciendū q̄ eoz exaltatio seu erectio
erit tripliciter sublimis. Primo enī erit mul-
tū honorabilis et gloriosa. Secōdo sufficiens
et copiosa. Tertio delectabilis et solaciofa.
De primo q̄ erit honorabilis et gloriosa. pr̄z.
q̄a erit in p̄spectu totius curie celestis. **Ps.**
Lij. gl̄ia suscepisti me. Et q̄ sit illa gl̄ia ostē-
dit in **Ps. cxx.** vbi sic dicit. q̄ magna mul-
tudo dulcedinis tue dñe. quā abscondisti
timentibz te. Perfecisti eis q̄ sperāt in te in
p̄spectu filioz hoīm. **Qd̄** exponit **Inno. q̄rtus**
q̄rt. dicens. q̄ d. Tu reddes eis. Ecce ostē-
dit vbi erit bec gl̄ia. q̄a in p̄spectu p̄ncipali-
ter deitatis. Juxta illud. **Dñs** q̄ p̄fitebi-
tur me coraz hoīm. nō dicit se. sicut fece-
rūt sup̄bi et glorificātes. sequit̄. **Lōfitebor**
et ego eū corā patre meo. nec solū coraz pa-
tr̄. sed etiā corā om̄ibz electis. q̄a in cōspe-
ctu filioz hoīm. **Qd̄** exponit **Inno. q̄rtus**
q̄ d. Tu reddes eis et p̄ficiēs illā dulcedi-
nem cūctis videntibz. q̄n dices in die iudi-
ci. venite b̄ndicti patris mei possidete pa-
rati vobis regnū. **Math. cxx.** Hoc enim
erit in p̄spectu filioz hoīm tam bonoz q̄
malozū. De bonis in **Ps.** Videbūt iusti et
letabunt̄. De malis in **Ps.** Pctōr videbit̄
et irascetur. **Sap. v.** Videtes turbabūtur
timore horribili et mirabunt̄ in subitātōe
insperate salutis. Tūc enī videbunt scōos
exaltari. et hoc ad maiore suā p̄fusione. sed
vtra eos nō videbūt. **Un̄** **Isa. cxxij.** Dñe
exaltet manus tua vt nō videat. videant et
pfundant̄. **Istud** patet in exaltatōe mar-
dochei q̄ facta fuit in p̄spectu oīm ciuiū in-
fuis. Et etiā vidente inimico suo Aman.
Sed visa gl̄ia et honore mardochei aman
deceitō eū nō vidit. q̄a suspensus ē in pa-
nulo. **Dester. vij.** Secōdo bec exaltatio erit
sufficiens et copiosa. q̄a omnibz delictis et vo-
luptatibz referta q̄ tanto erit amenior q̄n-
to a loco a quo eleuabunt̄ electi erit altior.
Locus enī humilū est hic om̄i miseria ple-
nus. a quo tūc eleuabunt̄ ad sūmas diuī-

tias et delicias Juxta illud **Isa.** Tūc afflu-
es delictis et mirabit̄ et dilatabit̄ cor tuum.
Un̄ dicit **Criso.** Humilitate assume. et re-
gnabis sup̄ om̄ia que desiderat ania tua.
Tūc ania exaltati poterit dicere. In loco
pascue ibi me collocavit. Et vnde. de lacu
miserie et de luto fecis transferendo ad lo-
cum deliciarū et totius p̄solatiōis. Tertio
illa exaltatio erit delectabilis et solaciofa.
q̄a om̄i iubilo plena. Et ab om̄i dolore ex-
tranea **Apocal. vlti.** Jam nō erit luctus neq̄
clamor nec vllus dolor. Quid ergo. certe
vt dicit **Isaias.** Gaudū et leticia inueniet̄
in ea. eo q̄ leticia sempiterna sup̄ capita eo-
rum. q̄a enī hūiles erant hic in doloribz et
in penalitatibz in lacrimis et gemitibz. ideo
cōsolabunt̄ vt dicit **Math. v.** Tūc pote-
rit x̄ps dicere sup̄bo et humili simul. Tu re-
cepisti bona in vita tua. et iste similē mala.
Hūc vero iste consolaf. tu vero cruciaris.
Nos igit̄ fratres hūilemur sub potēti ma-
nu dei vt nos exaltet in tpe visitatōis vt di-
cit̄. **Pe. v.** Lūc exaltatōis nos participet̄
faciat caput hūilitatis dñs iesus x̄ps. **Ainē.**

Dominica. XII. post trinitatis. I. Sermo QVI.

Docuunt ei sur-
dum et mutū **Marci. vij.** Sicut
dicit **Dugo li. iij. de archa Noe**
ca. v. Primi hoīs natura ita a do ordiata et
instituta fuerat vt ania q̄ corpi p̄erat p̄ sen-
sus q̄dē misteria corpis for̄ impleteret. im̄
aūt p̄ rōez ad creatorē suū sp̄ itederet. **Doc**
est vt mēbra corpis sensificādo for̄ ad agē-
dū moueret. s̄z intētiōne et desiderū intus
ad solū creatorē dirigeret. et nihil for̄ age-
ret q̄d ex ei? dilectiōne nō p̄cederet. et ad ei?
dilectiōne nō p̄tineret. ita vt oīm actū et ca-
ritas imparet et ratio disponeret et sensus
impleteret et p̄ficeret. q̄s diu gordinē nature
sue tenuit q̄suis for̄is p̄ actionez variaret.
intus tū p̄ intētiōne et amore stabill̄ p̄man-
sit. q̄a vnū intēdebat. et p̄pter vnū om̄ia faci-
ebat. vnū diligebat. et oīm voluntariū atq̄
actōnū suaz finē ad vnū referebat. et idē
sa mentis acie ad vnū iugiter respiciebat
creatorē. **Dec Dugo.** Ex quibz verb̄ patet
dignitas hūane cōditōis q̄ sic creata erat.
vt per sensus exteriores officia ip̄soz fo-
ris impleteret ad corporis necessitatem. et p̄